

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

6 De insinuatione, quae in donationib. requiritur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

quia tabellio potest pro alio stipulari, ita ut per ipsum altera actio sine cessione quærat: *l. 2. ff. Rem pupilli soliam fore*, & *Iul. Clarus, lib. 4. sentent. §. Donatio, q. 13.* testatur hæc communem esse sententiam.

Cæterum in hac re sunt aliquæ, eæque non parvi momenti quæstiones solvenda. Nam quamvis dubitandum non sit, quin talis donatio iure communi consistat, & actio sine cessione quærat: attamen difficultas est, numquid antequam Titius, V. g. abfens, cui donatio facta est, ratam & acceptam habeat donationem, ipsa donatio perfecta censeatur, ita ut sola voluntate donatoris reuocari nequeat. Hanc quæstionem tractant late Couarruias in *Robrica de testam. par. 3. n. 13.* Antonius Gomes *tom. 2. Variar. resol. cap. 4. num. 2. §. 2.* & Iulius Clarus *quæst. 13.* Dux sunt opinionones, una est, eam reuocari non posse, & quamvis donator reuocet, nihil impedire, quin Titius postea ratam & acceptam habere queat. Ita Paulus. Gorad. Aufser. Bal. Atret. Socius iunior, Decius apud Couarruiam. Altera sententia est, eam donationem reuocari posse, quam tunc Caiognolus, Alciatus, Albericus, Tiraque. quos citat Iul. Clarus, qui dicunt, hanc esse communem. Nihilominus prima sententia est modo communis, teste Iulio Claro, eaque est tenenda, ut docet Couarruias, & ipse Iul. Clarus.

Difficultas itidem est, quid iudicandum sit, quando donator, antequam Titius acceptam donationem haberet, reuocauit, & rem ipsam donatam Titio, alteri, videlicet Seio, tradidit, an valeat secunda donatio Seio facta? Dux quoque sententiæ sunt: una est, primam donationem valere, & proinde Seio rem esse auferendam, & tradendam Titio. Socius maior *conf. 18. post numerum 12. vers. Non obstat tertia, lib. 2. vbi dicit*, hanc esse communem sententiam, licet magna sit auctoritas Pauli & Decii, oppositum dicentium. Altera est, auferentium secundam donationem præferri primæ: & hæc est venio, ut ait Iul. Clarus: quoniam etiam si facta esset donatio Titio præfenti, & acceptam habenti donationem, adhuc potius Seio haberet, si ei facta fuisset secunda donatio, & tradita res, iuxta regulam in *l. Quoties. C. de rei vindict.* Quare si utriusque abfenti Titio, & Seio sit donatio, primo quidem Titio, secundo Seio, & neutri res tradita est, potiores partes sunt Titio, eique tradenda res est, quamvis Seius prius ratam, & acceptam donationem habuisset.

Est etiam difficultas, quid dicendum sit, quando Caius donator non reuocauerit donationem: neque rem ad alium donatione transfuit: Titius vero, cui abfenti facta est donatio, tabellione, siue notario stipulante, decellit, antequam eam ratam & acceptam haberet, hæres ne ipsius Titii de mortui poterit donationem acceptam habere? De hac etiam Couarruias, & Iul. Clarus, *locis supra citatis*, difficultate tractauerunt. Paulus & alii, teste Couarruias sentierunt, non posse hæredem Titii post habitum ipsius Titii consensum in prædicta donatione præstare, ac proinde donationem voluntate donatoris reuocari.

Sed certe verius est, quod docent Couarruias & Iulius Clarus, prædictam donationem, quod attinet ad donatorem, fuisse perfectam, nec posse voluntate donatoris rescindi, quamvis acquisita Titio non fuerit. *l. Si tibi abfenti de præben. in sexto. §. l. Aristo. de donat. c. l. per fundum. ff. de seruit. rustic. præd.* Et iure, quæ ad hæredes pertinet, potest hæres ratam habere, quod nomine defuncti fuerit actum. *l. Si sine. §. Si procurator. ff. Rem ratam habere. Dignus in Reg. Ratum. q. penult. de Regul. iuris in sexto.* Sic etiam Bartol. Decius, Curtius iunior, teste Couat. in *eod. loco.*

Quæritur quoque, quidnam donata re aliqua veniat in donationem? Respondet, venire quæcumque pertinet ad rem donatam, ut donato castro, iurisdictione quoque donata censetur. *Parif. cons. n. 17. volum. 1.*

Potest in *l. cum de donatione. ff. de donat.* Sic habetur: (cum de donatione quæritur, neque partus nomine, neque fructuum, neque pensionum, neque mercedum vlla donatio esse videtur facta.) Hanc legem explicat sic Glossa: cum quæritur an donatio sit facta vltra modum, an secus, non

spectatur si ancilla donata pariat, vel fructus faciat res donata, vel pensiones, vel mercedes, ex re donata proveniant, ut ex hoc videatur donatio maioris quantitas. Et in *l. in adibus. §. ex rebus dicitur*: (Ex rebus donatis fructus perceptus in ratione donationis non computatur: si vero non fundum, sed fructus perceptionem tibi donem, fructus etiam percepti veniunt in computationem donationis.)

Quæritur quoque, An in computationem donationis necessaria sit insinuatio? Certè iure communi ad substantiam donationis, quæ excedit quantitatem quingentorum solidorum, requiritur insinuatio, ac proinde scriptura. *Arzo in summa, C. de Donat. Iul. Clarus q. 13. c. 10. §. 17.* immò si tempore, quo fit insinuatio, agnati præfentes repugnant, dicentes dolo, vel fraude esse donationem extortam, aut factam temere, tunc omnino iudicis decernit donatio requirit. Baldus in *l. Nequequam. §. vbi decretum. ff. de offic. Consulis.*

Sexto quæritur, An donatio nudo pacto perficiatur? Respondet: olim quidem Donatio non perficiebatur nisi stipulatione, aut præfenti traditione rei: at Iustiniani Imperat. lege & constitutione. *l. Si quis argentum. §. vlt. C. de donat.* donatio consensu perficitur, & nudo pacto, hoc est, simpli promissione, qua quis promittit se velle, ut id, quod donat, fiat accipientis, nec vilo casu ad se reuertatur. Ex hac simpli promissione statim datur actio ei, cui res donata est, quamvis non tradita ad consequendum id, quod donatum est. Interim tamen donator non prohibetur rem alteri loco pignoris obligare. *l. vlt. §. Lucius. ff. de donato. vel alteri vendere. l. Quoties. C. de rei vindict.*

De insinuatione, quæ in Donatione requiritur.

CAPIT. VI.

Primo quæritur, Quid nomine insinuationis in donationibus intelligatur? Sciendum est in *l. Sancimus. C. de donat. decretum* fuisse, ne vlla donatio, quæ esset infra trecentorum solidorum quantitatem, insinuatione indigeret. Sed postea quantitas aucta est. Nam in *l. Si quis pro redemptione. §. vlt. C. de donat.* constitutum est, ut solùm esset insinuatio necessaria in donatione, quæ esset vltra quingentorum solidorum quantitatem. Necessè igitur est iure communi, ut insinuatione comprobetur donatio, quæ quingentorum solidorum quantitatem excedit: alioquin citra insinuationem irrita esset, & inanis. Et olim ante Iustinianum Imperatorem donatio facta vltra ducentorum solidorum quantitatem sine insinuatione vim non habebat. *l. Sancimus. C. de donat.*

Potest quingentorum solidorum aureorum quantitas, continebat summam octingentorum aureorum, vel ut vulgo dicitur, octingentorum scutorum, ut habet communis opinio, teste Iulio Claro *libro 4. sentent. §. Donatio, qu. 13.* Et teste Couarruias, *lib. 1. varia. resolut. c. 11. §. 4. lib. cap. 3. §. 2. n. 5.*

Solidus aureus tempore Iustiniani Imperat. & aliorum Cæsarium post Constantinum Magnum, æstimabatur decem & septem denariis argenteis, vnde quingenti solidi, quos poterat quis absque insinuatione donare, continebant summam octingentorum & quinquaginta aureorum, si singuli aurei valeant decem & septem denarios argenteos, hoc est, decem & septem Iulios Italicos, siue decem & septem nummos Regulares argenteos Hispanicos.

Insinuatio autem in Donatione est, cum iudex suo consensu & auctoritate donationem approbat, ut dicit Albericus in *illud. C. de Sacrosanct. Eccles.* Hæc autem

Insinuatio requiritur, ut donator donationem iudici dicere & denuntiare, & ipsa donatio in scripturam, & acta publica redigatur, hoc est, coram iudice divulgetur, & in actis publicis ponatur, sed nunc temporis consuetudine receptum est, ut sufficiat, si donatio ipsa scripta iudici iudicetur, vel denuntietur, & hanc communem esse sententiam Iul. Clarus, loco supra citato.

Quæres, an insinuatio in loco iudicii coram iudice sit divulgata? Respondeo, satis esse, ut coram iudice denuntietur, siue in loco iudicii, siue in alio. Imola in e. cum conuincat de iur. iur. n. 93. Non enim hic actus plenam causæ cognitionem postulat: est enim actus voluntatis iurisdictionis, seu communis opinio, teste Iulio Claro in ead. quæst.

Quæres item, An in insinuatione sit necessarium iudicis decretum? Minime, quia cum non requiratur insinuatio cognitionem causæ, sufficit sola iudicis præsentia absque viro decreto.

Secundò quæritur, An insinuatio necessaria sit in tacita donatione, quæ maiorem summam, quam quingentorum solidorum continet? Respondeo cum Iulio Claro, q. 16. esse necessariam.

Tertio quæritur, An requiratur insinuatio in gratuita & liberali remissione debiti, hoc est, cum creditor gratis debitum remittit debitori, siue cum gratis liberat debitorem ab obligatione soluendi debitum, quod amplioris est quantitatis, quam sit summa quingentorum solidorum? Respondeo requiritur. Glossa in l. Si quis obligationem ff. de regul. iuris, quam Glossam testatur Iul. Clarus esse communem conuentu approbatam.

Opus idem est insinuatione in pacto, quo creditor cum debitore paciscitur, si nemquam debitum postulat, quando debitum tantum est, ut legalem prædictam solidorum quantitatem excedat: quam etiam communem esse opinionem idem Auctor testatur.

Locum item habet insinuatio in omni donatione bonorum, quæ est ultra præfata solidorum quantitatem, & in omni solutione indebiti, scilicet causa donationis facta: ut cum quis soluit scienter ac prudens, quod non debet. Iulius Clarus eo in loco, quem supra memorauit.

Quarto quæritur, An sit necessaria insinuatio in donatione remuneratoria, quæ antidotalis & reciproca vocatur, si prædictam solidorum quantitatem superet? Respondeo, minime, dummodo menta quantitatem donationis adæquent, & probentur. Oldradus conf. 139. n. 13. Et est communis sententia, teste Curtio iunior conf. 81. n. 3. & Iul. Clarus, §. donat. q. 16.

Ratio est, quia talis donatio non censetur proprie donatio, sed potius quasi debiti solutio ex æquo, & bono.

Quinto quæritur, An donatio facta ob causam, egeat in insinuatione, si maior & amplior sit quingentorum solidorum quantitate? Respondeo, minime, præsertim si sit donatio ob causam præsentem, ut si quis donet alteri, quia hoc, vel illud fecerit. Bartolus in l. Aquilius Regul. n. 3. ff. de donat. cuius sententiam dicit communem consensu receptam esse Socius iunior conf. 77. n. 152. lib. 1. Idem iuris est de donatione facta ob causam subsequendam, ut docet idem Bartolus loco allegato, & Alexander conf. 113. lib. 9. & Iul. Clarus q. citata, qui auctores illud præterea adiungunt, hanc communem esse sententiam. Ratio huius rei est, quia donatio ob causam, non est gratuita & liberalis, qualis est ea, quæ proprie donatio censetur.

Sexto quæritur, An sit necessario insinuatio, qua ultra quingentos aureos quantitas donatur Ecclesiæ, vel pietatis causa? Respondeo minime. Bartolus in l. illud. C. de sacrosan. Eccles. Et ita communiter omnes sententia testatur Felinus in e. Ecclesia S. Mariae n. 82. de constit. Iason conf. 109. n. 8. lib. 3. Ripa lib. 3. Responsorum, c. 11. n. 10. Iul. Clarus qu. 17.

Et ratio est, quia solum ex iure civili insinuatio requiritur in donatione, quæ plus quam summam 500 solidorum continet: atqui Ecclesia legibus civilibus non tenetur, nisi qua tenet vel iure naturali vel diuino, vel canonico, & pontificio confirmantur.

Septimò quæritur, an donatio amplioris quantitatis quàm 500 solidorum in totum viuetur, ita ut tota irrita sit, & inanis, an potius solum ex parte, videlicet quatenus 500. solidorum quantitatem excedit? Respondeo, solum corrumpi ex parte, quatenus quantitatem legalem 500 solidorum superat, ut colligitur ex l. Sancimus, e. de donat.

Octauò quæritur, An donatio causa mortis facta, & deinde morte confirmata, vim habeat, si maioris sit quantitatis, quam 500. solidorum? Quæstio talis est, an donatio amplius, quam 500. solidorum quantitatem complectens, mortis causa facta donatoris obita confirmetur, si citra insinuationem facta fuerit? Respondeo, etiam insinuatione indigere eiusmodi donationem, ut morte confirmetur, l. donationes, C. de donat. inter vir. & vxor.

Nonò quæritur, an si quis donet amplius, quam 500. solidos, valeat donatio, si in instrumento iuerit expressum plures esse donationes, quarum singulæ non sint amplioris quantitatis, quam 500. solidorum? Respondeo, minime, quia tota ea donatio facta est in fraudem legis. Bartolus in l. Modestinus, n. 10. ff. de donat. quam opinionem communem esse dicit Alexander in l. si filiusfamilias, §. 5. n. 23. ff. soluto matrimonio.

Decimò quæritur, an iurandum suppleat vim insinuationis in donationibus? Quod quæritur, est: an iurandum confirmet donationem, sine insinuatione factam, ita ut donatio eo ipso, quo est iuramento confirmata, iustificat absque insinuatione? Dux sunt opiniones, vna est asserentiæ, donationem iure iurando minime confirmari. Bal. in l. illud n. 9. C. de sacrosan. Eccles. Et hanc communem esse sententiam, tradit Barbatius, conf. 16. lib. 2. & consil. 32. lib. 4.

Alter sententia est, in tali donatione iurandum vim habere insinuationis, ac proinde ipsam donationem valere. Ita Ioan. Andrie. in additionibus ad Speculatori, tit. de instru. edit. §. Porro, cuius opinio communi consensu Canonici iuris interpretum recepta est, ut testatur Corneus conf. 231. lib. 1. & conf. 280. lib. 2. Rubens consil. 30. n. 2. Paris. conf. 33. n. 43. lib. 3. Socinus conf. 77. prope finem. lib. 1. Iul. Clarus q. 18. & hæc opinio magis ad veritatem accedit. Nam contractus, qui alioquin est ipso iure civilis irritus, & inanis, iurando confirmatur, ut superius ostendimus.

Quæres, an talis donatio solum iuramento confirmetur, cum is qui donat, & is qui accipit, expresse renuntiauerint legi & iuri de insinuatione ad donationem necessariam? Corneus conf. 69. lib. 2. dicit consentire omnes civis & canonici iuris interpretes, solum confirmari iurando donationem sine insinuatione facta, quando expresse fuerit renuntiatum legi de donatione iudici insinuanda.

Sed cenè, ut docet Iulius Clarus, probabilius est, generatim omnem donationem iuramento confirmari, etiam si renuntiatum non fuerit legi de insinuatione.

Vndecimò quæritur, quid sit iudicandum cum quis plures donationes seorsum facit, quæ sunt ultra prædictam 500 solidorum quantitatem? Respondeo, videndum esse, an plures donationes pro vna an pro multis habeantur. Nam si pro vna habeantur, tunc vim non habent, quia etsi plures numero sint, vna tantum censetur: quare sine insinuatione non valent. l. Sancimus, C. de donat.

Si quæras, quando plures donationes vnâ tantum donationem efficiant? Respondeo, quando absque intervallo temporis fiunt. Authen. Itema priuatis, §. Si quis. Veluti si quis vno impetu plures simul donationes: nam vnus impetus facit, ut multa sint vnâ. l. illud §. vit. ff. ad legem Aquilianam, & e. cum dilectus de ordine cognit. Si vero plures fuerint seorsum donationes, quarum vna non sit pars alterius, nec omnes vnâ efficiant, vim singulæ earum habent, dummodo nulla ex his amplioris quantitatis sit, quam 500. solidorum.